

DARWIN'S „AFSTAMMING VAN DEN MENSCH”.

De afstamming van den mensch en de seksueele teeltkeus, door CHARLES DARWIN, 3de druk. Naar de 2de herziene en vermeerderde Engelsche uitgave (13de duizend) omgewerkt en van aantekeningen voorzien door dr. H. HARTOGH HEYS VAN ZOUTEVEEN. 2 deelen. Arnhem, Nijmegen, Gebrs. E. & M. COHEN.

In het beroemde werk over het *Ontstaan der Soorten* (1859) had DARWIN zijne meening over de afstamming van den mensch niet uitgesproken. Het was echter onvermijdelijk, dat andere schrijvers, reeds weinige jaren na het verschijnen van het genoemde boek, uit de daarin voorgedragen theorie de gevolgtrekking afleidden, dat de oorsprong van den mensch een soortgelijke moet zijn als die der overige organismen, en dat dus de mensch van uitgestorvene, nauw met hem verwante diervormen moet afstammen. Eerst in het jaar 1871 verscheen de eerste uitgave van DARWIN'S *Descent of man*, en hier vereenigde de schrijver alle feiten, die licht omtrent dit belangrijke vraagstuk kunnen verspreiden, en onderwierp hij alle argumenten, die vóór of tegen eene zuiver wetenschappelijke oplossing daarvan pleiten, aan eene uitvoerige en grondige kritiek. De slotsom van dit onderzoek is wel bekend: de mensch moest de exceptioneele stelling, die hij in de natuur meende in te nemen, vaarwel zeggen, en zich er mede tevreden stellen, een schakel te vormen in de keten, die alle levende wezens met elkander verbindt. Zelden heeft eenige ontdekking grooteren invloed op de geheele biologische wetenschap, ja op de geheele wereldbeschouwing en algemeene wijsbegeerte gehad, dan DARWIN'S hier voorgedragen leer omtrent de bloedverwantschap van alle soorten van planten en dieren.

De grondslag der tegenwoordige natuurwetenschap is de stelling, dat de wetten, die de natuur beheerschen, overal en altijd dezelfde zijn. De grondvesters van deze stelling zijn NEWTON, LYELL en DARWIN.

NEWTON voor de ruimte, LYELL voor den tijd, DARWIN voor het leven. Wat NEWTON leerde voor het heelal, en voor de wetten die de bewegingen der hemellichamen beheerschen, wat LYELL leerde omtrent de geleidelijke ontwikkeling der aardkorst in lang vervlogen tijden en voor de wetten, die de veranderingen der aarde gedurende al dien tijd bepaald hebben, dat leerde DARWIN voor het leven. De overeenkomst en het verschil tusschen de verschillende soorten van planten en dieren was vóór DARWIN een onverklaarbaar raadsel gebleven, een raadsel, dat slechts enkele koene denkers in den geest der natuurwetenschap waagden op te lossen. Aan DARWIN gelukte het, deze oplossing als de eenige mogelijke, als de eenige ware, in de wetenschap ingang te doen vinden, en daarmee aan de geheele biologie eene andere richting, een ander karakter te geven.

Het »*Ontstaan der soorten*» en de »*Afstamming van den mensch*» zijn in dit opzicht DARWIN'S hoofdwerken. Beide zijn tevens zóó helder en bevattelijk geschreven, en onder den onafzienbaren rijkdom van feiten, die zij den lezer aanbieden, zijn er zóó talrijke, die ook voor een leek in de hoogste mate boeiend zijn, dat het niet te verwonderen is, dat in weinige jaren duizende exemplaren der engelsche uitgaven verspreid zijn, terwijl beide werken tevens in verschillende talen werden vertolkt.

Ook in ons vaderland was de belangstelling in het groote vraagstuk, en in de gevolgtrekkingen die daaruit omtrent de stelling van den mensch in de natuur mochten worden afgeleid, niet geringer dan elders. Dank zij de vertaling van het »*Ontstaan der soorten*» door dr. T. C. WINKLER (1860) en van de »*Afstamming van den mensch*» door dr. H. HARTOGH HEYS VAN ZOUTVEEN, konden ook diegene onzer landgenooten, die de oorspronkelijke werken niet gelezen hadden, deel nemen in den vooruitgang der wetenschap op dit hoogst belangrijk gebied.

De vertaler van de »*Afstamming van den mensch*» heeft deze zijne taak zoo breed mogelijk opgevat. Hij geeft ons niet alleen eene vertaling, maar hij heeft deze met zeer uitvoerige aantekeningen verrijkt. Deze zijn achter elk hoofdstuk ingelascht en hebben deels ten doel om de lezers bekend te maken met datgene, wat omtrent de in den text besproken onderwerpen sedert het verschijnen der laatste uitgave van DARWIN'S werk (1879) door anderen aan het licht is gebracht, deels ook geven zij kritische opmerkingen, die tot eene juiste beoordeeling van de waarde van des schrijvers beschouwingen behulpzaam kunnen zijn.

Aan het einde van het eerste gedeelte van deze uitgaaf is eene verhandeling gevoegd over het oorspronkelijk vaderland van den mensch en de oudste volksverhuizingen in het palaeolithische tijdvak, naar aanleiding van de belangrijke beschouwingen, die de markies DE SAPORTA daaromtrent in het vorig jaar bekend maakte.

Verder bevat de voorrede een kort levensbericht van den inmiddels aan de wetenschap ontvallen geleerde, en enkele mededeelingen omtrent diens godsdienstige overtuiging.

Een zeer uitvoerig register (80 bladz. op den text, en 40 bladz. op de aantekeningen) verhoogt de bruikbaarheid van deze vertaling vooral voor hen, die haar niet alleen als een leesboek, maar tevens als een bron van inlichtingen van allerlei aard, vooral op zoölogisch gebied, wenschen te gebruiken.

Het is onnoodig, aan deze aankondiging eene aanbeveling toe te voegen. Het werk beveelt zich zelf aan, en de degelijkheid der Nederlandsche bewerking is aan de lezers der eerste en tweede uitgave voldoende bekend. Druk en papier, en de uitvoering der vele afbeeldingen zijn geheel in overeenstemming met het doel van deze uitgave. Trouwens het feit, dat reeds een derde uitgave der Nederlandsche vertaling noodig is, wijst op de groote sympathie, die dit werk bij onze landgenooten gevonden heeft. En de omstandigheid, dat deze uitgave, niettegenstaande zij ruim 1000 bladzijden druks omvat, voor zeer geringen prijs in den handel gebracht wordt, is ons een bewijs, dat de vertaler en de uitgevers ten volle vertrouwen, dat ook deze druk zonder moeite zijn weg zal vinden.

Wij wenschen hun van harte toe, dat dit vertrouwen niet moge gelogenstraft worden. Want het is onze innige overtuiging, dat door deze vertaling een zeer nuttig werk geschied is, dat tot de ontwikkeling van ons volk, zoowel op wetenschappelijk als op wijsgeerig gebied, belangrijk bijgedragen heeft, en nog bij voortdoring belangrijk zal kunnen bijdragen.

HUGO DE VRIES.
